

TÁNC HÁZ-MÓDSZER A TANÓRAI NÉPTÁNC OKTATÁSBAN

Sándor Ildikó PhD, egyetemi docens,
Magyar Táncművészeti Egyetem, Néptánc Tanszék

Ónodi Béla DLA, egyetemi tanár,
Magyar Táncművészeti Egyetem, Néptánc Tanszék

Absztrakt

Tanulmányunkban egy nagyobb ívű interdiszciplináris kutatási programba ágyazódó néptáncos tréning tervét és módszertani háttérét mutatjuk be. Célunk a tréning során alkalmazandó tánc ház-módszer és néptáncpedagógiai előzményeinek vázlatos áttekintése után a 32 foglalkozásból álló tanítási folyamat leírása. Ezzel a tánc ház-módszer tanórai alkalmazásához kívánunk útmutatást nyújtani a néptánc pedagógusok számára.

Kulcsszavak: tánc ház-módszer, néptánc oktatás, neurobiológia, olvasási nehézségek

1. BEVEZETÉS

Közismert a zene és a tánc kedvező hatása a mozgástanulási képességekre, ám a folyamat háttérben rejlő neurobiológiai hatásmechanizmusok feltárása egyelőre várat magára. Mindazok a tudományos erőfeszítések, amelyek a hiány felszámolását célozzák, komoly haszonnal kecsegtetnek az oktatás területén (Lukács & Honbolygó, 2021). Ezek közé tartozik a néptánc tanulása területén elvégzett úttörő kísérlet (Fügedi, 2006), mely a tánclejegyző módszer (Lábán-notáció) mozgáskogníciós eszközként való alkalmazásának hatását vizsgálta: „a kutatás... a táncos mozgással kapcsolatos kognícióra, az értelem táncos mozgásra vonatkozó működésére, valamint a táncos mozgásfogalmi eszközrendszer táncpedagógiai alkalmazási lehetőségeire irányul.” (Fügedi, 2006, p. 109)

Tanulmányunkban a fenti problémakörbe illeszkedő interdiszciplináris kutatás néptáncpedagógiai alapvetését mutatjuk be. ÚTON - Új Technológiák az Olvasási Nehézségek felismerésében, és a korszerű fejlesztő módszerek kialakításában elnevezéssel egy négyéves kutatási program kezdődött 2021-ben az ELKH (Eötvös Loránd Kutatóhálózat) Természettudományi Kutatóközpont, Agyi Képzőközpont, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Kar Gyógyypedagógiai Pszichológiai Intézete, valamint a Hagyományok Háza részvételével (<http://uton.ttk.hu>). A kutatás első munkafázisa olvasási nehézségekkel élő tanulókat azonosított tesztekkel, mérésekkel. Ezt követően a kiválasztott tanulók különféle csoportos zenei tréningeken vesznek részt, ezek egyike a dolgozatunk tárgyát képező tánc ház-módszert alkalmazó foglalkozássorozat. A zenei tréningek

bemeneti és kimeneti mérési adatainak összevetésével megismerhetővé válik, hogy a program milyen hatást gyakorol az olvasási képességekre. Az eredmények ismeretében a kutatás utolsó szakaszában preventációs programok kidolgozására kerül sor.

A táncház-módszert alkalmazó foglalkozás-sorozatunkra épülő hatásvizsgálat e hiányzó tapasztalatok pótlásához kíván hozzájárulni. A továbbiakban vázlatosan áttekintjük a tréning során alkalmazandó módszer néptáncpedagógiai előzményeit, ismertetjük a táncház-módszer pedagógiai jellemzőit és adaptációját jelen kutatásban. Végezetül bemutatjuk a tréning tartalmi-módszertani alapvetését. A kutatás későbbi szakaszaiban a tréning tapasztalatairól egy további tanulmányban számolunk be, végül, a négyéves kutatás zárásaként a hatásvizsgálat eredményeit és azok néptáncpedagógiai vonatkozásait adjuk majd közre.

2. „GYERMEKTÁNCOKTÓL” A TÁNCHÁZ-MÓDSZERIG

1959-ben jelent meg az első gyermek néptáncpedagógiai kézikönyv, mivel korábban „nem volt megfelelő mennyiségű és minőségű tanítandó anyag” (Sz. Szentpál, 1959, p. 5), így a gyerekeknek is a felnőtt anyagot tanították, vélhetőleg differenciálatlan módszerekkel. A többszerzős tanterv a mai mércével is időtálló alapelveken nyugszik: a mozgás primér jellege, a népi játék (és a néptánc) kollektívizmusa, a Dalcroze módszereiből táplálkozó ritmikus mozgás-gyakorlatok kiemelt szerepe jelenti a tartópiléreket. Természetesen mára a kötött mozgássorok „néptánc”-ként való tanítása (ún. karikázó gyakorlat, etűd, koreográfia) és a stilizált előadásmód meghaladottá vált.

Az első néptáncos tanterv után bő három évtizedet kellett várni a *Játék és tánc* taneszköz-család megszületésére, ami egyszerre folytatása és megújítása a fentebb bemutatott alapvetésnek (Foltin et al., 1991). A hangzó- és videómelléklettel kiegészített, több füzetből álló módszertani segédanyag, táncpedagógiai szempontból sajátos átmenetet képez, hiszen a korai gyermeknéptánc és az 1970-es években kibontakozott neofolklorizmus mozgalmak, elsősorban a táncházak módszereit és szemléletmódját (mi a néptánc, hogyan jelenítjük meg) elegyítette. A népi játék, a ritmikai előkészítés ebben az anyagban is rendkívül hangsúlyos. Ugyanakkor megjelenik a tájegységenkénti megközelítés, vele együtt egy nagyobb fokú táncfolklorisztikai tudatosság.

A soron következő táncpedagógus, Timár Sándor neve és személye összeforrt a táncház-módszerrel, ezért erről kissé részletesebben is szólunk. Táncpedagógiai gondolatai összefoglalását *Néptáncnyelven* címmel 1999-ben jelentette meg, ám munkássága, karizmatikus személyisége már évtizedekkel korábban hatással volt a néptánc oktatásra. Timár a „táncos-mozgásos anyanyelv” metaforájába sűríti néptáncpedagógiai alapelveit. A tananyagválasztás szempontjából a helyi hagyomány elsődlegességét hangsúlyozza, erre épül a későbbiekben más tájegységek néptáncainak elsajátítása. Módszertanában meghatározó szerepet játszik a „táncnyelv” elsajátítása, a hagyományos táncok szerkezeti elemzéseire alapozott tanítás, elsősorban az egyes táncok, illetve táji változatok motívumainak a továbbadása. Ennek tudományos megalapozása főként Martin György nevéhez köthető (Martin, 1964).

A pedagógiai folyamat kiindul és végpontját a kisebb morfológiai egységektől (motívum) a beszéddel azonosított önálló táncalkotásig (táncimprovizáció) rajzolja meg. „A beszélt nyelv esetében először szavakat tanulunk, majd a szavak

kapcsolásának rendjét a tanult nyelv nyelvtani szabályai szerint. Ezt kell tennünk a tánc esetében is.” (Timár 1999, p. 10)¹ Timár az elméletben fölvázolt folyamatot az ugrós tánc típusból vett példaanyagon szemlélteti (Timár 1999, p. 45). A motívumokat közvetlen tanári bemutatás utánzásával sajátítják el a tanulók. Timárt azonban – a magyar néptánc improvizatív karakteréből kifolyólag – erősen foglalkoztatta, hogyan lehet a tánc mindenkori újraalkotását, a rögtönzés képességét megtanítani, vagy ahogy ő fogalmaz, hogyan lehet az utánczó gyermeket önálló cselekvő egyénné fejleszteni (Timár, 1999, p. 77). Az utánzás-újraalkotás egymást követő didaktikai egységeinek kidolgozása szintén Timár érdeme. „Először a látott vagy a tanártól kapott tánc lépésekkel gyakoroljon a táncos, s ha már nagyon biztos és jól tudja a tánc alapformáit, akkor kezdje el az 'újítást', a tánc természetes fejlesztését.” (Timár 1999, p. 107) Az utánzóból alkotóvá váló, a táncot variabilitásában ismerő tanuló a tánc ház-módszerű foglalkozásainkon kulcsfontosságú.

Lévai Péter az ezredfordulót követően jelentkezik a néptánc tantárgypedagógiai megújításának igényével. Analitikus szemléletmódja Martin kutatásaiból és egykori mestere, Timár oktatói praxisából indul ki. Az archív táncfelvételek aprólékos megismerése, a táncjelírás és a tananyag moduláris elrendezése révén járul hozzá a néptánc tantárgypedagógia fejlődéséhez (Lévai, 2010, 2016).

3. A TÁNC HÁZ-MÓDSZER ÉS NÉPTÁNC PEDAGÓGIA KAPCSOLATA

Az 1972-ben zászlót bontó tánc házmozgalom a néptánc és népzenei örökséget a szájhagyományozó falusi környezettől eltérő szociokulturális közegbe adaptálta. Indulásakor gyökeresen új viszonyt alakított ki a népművészeti örökséggel: célja a közösségi szórakozás, melyben előképzettségtől és tehetségtől függetlenül bárki részt vehet. A részvételiség, a cselekvő, aktív bevonódás, a közös(ségi) alkotó jellegű művészeti tevékenység a tánc házak alapelvei közé tartozik mind a mai napig, s ennek pedagógiai módszereit alapjaiban határozza meg. A módszer lényegéhez tartozik a forrásértékű, archív anyagból kiinduló zene- és tánc tanulás, a szórakoztató funkció adaptációja, valamint az élő hangszeres zene jelenléte. Amint azt Timár Sándor táncpedagógiája kapcsán már említettük, a tánc motívumok, mozdulatsorok tanításának alapja a morfológiai szemléletmód, a mozdulatelemzés. Ebből kiindulva a tánc egyes építőelemeit első lépésben a közvetlen bemutatás és utánzás módszerével sajátítják el a résztvevők, egyénileg és páros munkaformában. A motívumokat már a tanulási folyamat során improvizálva-variálgatva alkalmazzák, hiszen a cél az önálló táncalkotás és az ennek segítségével megvalósuló önkifejezés. A tanulás-gyakorlás folyamatának kimenete minden egyes alkalommal a saját táncalkotás (variálgatás, improvizálás), ekként a cselekedtető, procedurális pedagógiához illeszkedik.

Mindezek alapján egyértelmű, hogy a tánc házi oktatás a hagyományos belenevelődési formákat (bemutatás-utánzás) ötvözi a modern pedagógiai és folklorisztikai módszerekkel. A magyar tánc ház-módszer a szellemi kulturális örökség megőrzésének az UNESCO által is elismert jó gyakorlata (Csonka-Takács & Havay, 2011). A tánc házak folklór-felfogása és tanítási módszerei az intézményes néptánc oktatásra

¹ Timár anyanyelv-metaforájának elemzésével és kritikájával Sándor Ildikó egy korábbi írása foglalkozik (Sándor, 2022).

is hatással voltak: a forrásanyag ismerete és precíz használata, a szabad, improvizatív táncalkotást célul tűző szemléletmód az alapfokú művészetoktatásban és a közoktatásban is helyet kapott az elmúlt évtizedekben. Az ÚTON kutatási programban ennek a módszertani alapvetésnek a szellemében kívánjuk megvalósítani foglalkozásainkat.

4. TÁNCHÁZ-MÓDSZER ALKALMAZÁSA AZ ÚTON PROJEKT KERETÉBEN

A cikkünk elején ismertetett kutatás keretében táncház-módszeren alapuló foglalkozás-sorozatot valósítunk meg olvasási nehézségekkel azonosított, 3–4. osztályos tanulók számára, négy hónapon keresztül, heti két alkalommal, 45 perces tanórákon. A foglalkozások anyagát terjedelmükben, zenei és mozgásos jellemzőik szerint az életkori sajátosságokhoz igazítjuk, élő zenével kísért néptánc (ugrós táncok) motívumokat, valamint énekes-mozgásos népi játékokat használunk fel. A tanítási folyamat esszenciája az oktatóval közös játék- és táncélmény, a természetes mozgás és mozdulat öröme. a néptáncban rejlő (újra)alkotási, improvizációs lehetőségek (Jakobson, 1969, p. 335) fölfedeztetése, amit páros és kiscsoportos közös táncolás közegében teremtünk meg. Munkánk során összetett művészetpedagógiai eszköztárat – aktív, résztvevői vokalizást, verbalitást, mozgást és a hangszeres zene révén „passzív” auditív befogadást – alkalmazunk.

A megismert fontosabb játéktípusok – vonulós játékok, leánykérő körjáték, néven nevező-kifordulós körjáték, párválasztó körjáték, fogócska, láncszakító, páros szökdelés, páros forgás – a táncos készségek megalapozását és a kollektív alkotás, művészi önkifejezés élményét célozzák meg. Közülük a legfontosabbak az egyenletes járás, ugrás, forgás, metrumérzet, ritmikai és plasztikai alapok, valamint a saját test és a tér viszonyrendszerének megtapasztalása a táncos mozgásban. Ezen túlmenően a kollektív játéktevékenység, a közös ének, együttes mozgás révén a népi játékok pozitív élményt, örömeztetést nyújtanak a résztvevőknek. A hangszeres élő zene, szemben a tanórákon megszokott gépzenevel, tempóban, ritmikai-metrikai szempontból a csoport mindenkori igényeihez alkalmazkodik, ezen felül pedig jelentős motivációs tényező. A hangszeres kíséretet ún. egyszemélyes zenekar, bourdon hangszer (citera, duda, tekerő) adja költséghatékonyságot szem előtt tartva. A táncdallamokat és az énekes játékokat indirekt daltanulással, leggyakrabban a mozgással egybekötve, hallás után, tonális biztonságot nyújtó hangszerkísérettel sajátítják el a tanulók. Minden foglalkozás jól énekelhető, a korosztályhoz illeszkedő ugrós dallamokra, a népi játékok zenei világára, népdalaira és táncgyománnyára épül.

4.1. A foglalkozások felépítése

A 32 foglalkozásból álló pedagógiai folyamat négy nagyobb egységre tagolódik, a táncos készségek megalapozásától az egymáshoz alkalmazkodó, közös táncoláson át a táncalkotásig, valamint táncimprovizációig.

1–8. foglalkozás**Ügyesek vagyunk – táncos készségek és a táncélmény megalapozása**

Az első szakaszban minden gyermek megtapasztalja, hogy rövid idő alatt tud és képes táncélményhez jutni, miközben játszik és a legegyszerűbb mozgásformákkal ismerkedik, folyamatos hangszerkíséret és saját énekszó mellett. A legegyszerűbb mozgásformák közül a lépés, járás, a páros és váltott lábon ugrás mellett a boka és térdhajlítás, majd rugózás, valamint a szokellés elsajátítására kerül sor. A résztvevők instrukciók nélkül, próbálgatás segítségével tapasztalják meg, hogy birtokában vannak a toppantás és dobbantás² készségének, melyek közötti különbség megértetése természetesen a táncoktató feladata. Ismerkedünk a lábforészek használatával, azaz a sarok és a lábujj koordinációjával. A mozgásokhoz mondókákat, kiszámolókat és énekes népi gyermekjátékokat párosítunk, hiszen a metrumérzet és a ritmuskészség fejlesztés (negyed és nyolcad ritmikai érték megéreztetése) minden alkalommal ezeken keresztül történik. A foglalkozások részét képezi a hangszerbemutató, a zenehallgatás, a közös éneklés.

Választott népi játékok: guggoltató, ki-, betekeredő, leánykérő körjáték, sima fogócska (2–3 típus).

Táncos mozdulatok és motívumok: boka és térd rugózás, toppantás azonos és váltott lábbal, dobbantás váltott lábbal, sarok kitevő, terpeszes bokázó.

Egy alkalom vázlata

- Órakezdő rítus - köszönés körben, kézfogással.
- Közös énekszóra (játékba hívó) körben járunk, kezdő énekes játék. (5p)
- Az ugrós citerán játszott dallamaira először a sarokemelést és térdhajlítást, valamint a fél talpra emelkedést próbáljuk meg éreztetni. Ezután sarok és lábujj érintések következnek elől és rézsút irányokban, majd az ugrások páros, azonos és váltott lábon. (15 p)
- Pihenésképpen hangszer bemutató, zenehallgatás következik (a tánchoz használt énekes dallamokat mutatja be a hangszeres közreműködő). A földön ülve hallgatjuk, zümmögjük, lalázzuk, tapsoljuk, énekeljük a citerán játszott népdalt. (10 p)
- Közösen ismételjük az új lépéseket. (5p)
- Népi gyermekjátékok zárják a foglalkozást. (10 p)
- Elköszönés a köszönéshez hasonlóan körben kézfogással.

9–16. foglalkozás**Együtt lenni jó – táncos mozgások, kooperáció, közösségi élmény megteremtése**

Mindenben együtt, egymást érintve, a közösségi táncélmény megéreztetése érdekében történik minden ezeken az alkalmakon. Az alapvető mozgásformákat fejlesztjük tovább az emberi érintkezés első gesztusával, az érintéssel, párban, kézfogással, a néptánc különböző összekapaszkodási módjait alkalmazva. A tanulók

²Toppantásnál mindkét láb a földön van, azaz súly van mindkét lábon, a dobbantásnál az egyik a levegőben, a másik a földön – a testsúly hol az egyik, hol a másik lábra kerül.

megtapasztalhatják, hogy a kézfogás eredményeként létrejövő közösségi élmény, kollektív egymásra figyelés, közösségi harmónia konkrét tánclépések nélkül is hat. A láncformában vagy párosan vonuló énekes népi gyermekjátékok az együttmozdulás élményének nagykövetői, melyek minden résztvevőt tanítanak és szocializálnak. A korábbi foglalkozásokon egyénileg megtanult táncos mozgások kollektív megformálása a pedagógiai folyamat kézenfekvő, következő munkafázisa. Bővítjük a népdal repertoárt, elmélyítjük, stabilizáljuk a negyed, nyolcad ritmikai értéket.

Választott népi játékok: páratlan párválasztó, páros kapuzó, hidas-kapus játék, dramatikus (énekes felelgetős) fogócska, páros rejtő-kereső és kitalálós.

Táncos mozdulatok és motívumok: az eddig tanultak ismétlése, majd, csárdás, toppantós csárdás, kereszt toppantós, három toppantós, három lépés, háromugrós.

Egy alkalom vázlatja

- Órakezdő rítus - köszönés körben, kézfogással.
- Saját énekkel, hangszerkísérettel kör- és láncformán kézfogással, negyedes, majd nyolcados lépésekkel körbejárunk. A táncoktató vezetésével kigyózzva bejárjuk a teret (kanyargó-vonuló járás játéka), majd a többiek vezetését és a követendő útírány megválasztását az oktató az addig mögötte álló gyermekekre bízta. Rövid idő múlva az oktató kérésére az elől lévő gyermek – hozzá hasonlóan – átadja a helyét a mögötte lévőknek, és a sor végére megy. Ez a zeneszóra járt vonulós játék addig folytatódik, míg minden jelentkező kipróbálja a többiek vezetésének, irányításának élményét. (10 perc)
- A tanult mozdulatok, motívumok átismétlése a már ismert népdalok éneklésével. Ezek után a toppantós csárdás és a kereszt- illetve három-toppantós motívummal ismerkedünk. (15 perc)
- Ezt zenehallgatás, közös éneklés, a dalrepertoár bővítése követi. (10 p)
- Népi gyermekjátékok zárják a foglalkozást. (10 p)
- Elköszönés a köszönéshez hasonlóan körben kézfogással.

17–24. foglalkozás

Az én táncom, a mi táncunk - táncalkotás egyénileg, párban, körben

Az előző alkalmakon megismert játékok közül kiválasztjuk és eljátsszuk a kedvenceket, majd megismerkedünk az ugrós táncok alapmotívumaival, hangszerrel és saját énekszóval kísérve. Közös majd önálló táncalkotással folytatjuk a foglalkozást, melynek célja az egyéni táncélmény megtapasztalása. Az individuális táncalkotás a „nincs rossz mozdulat, csak más” ki nem mondott igazságát tárja a gyermekek elé. A tanult táncmotívumokat összefogódzva, a különböző összekapaszkodási módok változtatásával alkalmazzuk. Az egy- és kétkezes összefogódzás, a vállfogás és ezek variációi megadják azt a lehetőséget, hogy párban, kis, illetve nagy körben új táncélménnyel gazdagodjunk. A párban táncolás tovább fejleszti az egymásra figyelés, az alkalmazkodás, a tolerancia és a harmónia iránti érzékenységet, mivel a tanulók megtapasztalják, milyen irányítani a társukat és megtanulják elfogadni a társ irányítását is. A kiscsoportos táncolási formák önálló, egyéni döntésen alapuló kialakítása pedig lehetőséget ad a szimpátia kifejezésére.

A térformák kialakításához szükséges helyváltoztatáshoz a tanult lépésekből mindenki kiválasztja a szerinte legalkalmasabbat.

Választott népi játékok: páros szökdelés, páros sergés, mozdulatutánzó párválasztó, fészekfogó, páros fogó, szobrosdi.

Táncos mozdulatok és motívumok: egyenletes lépés, egyes és kettes csárdás, háromugrós, lengető, keresztező, légbokázó.

Egy alkalom vázlata

- Órakezdő rítus - köszönés körben, kézfogással.
- Mozdulatutánzó, párválasztó népi gyermekjátékokkal kezdődik a foglalkozás (10 p)
- A már ismert énekekkel egyenletes járással bejárjuk a teret. (5p)
- Az előző foglalkozások alapján a legtöbbször által elsajátított lépéssel, hangszeres kísérettel nagy kört alakítunk. A nagy körből egyenletes járással kevesebb létszámú, majd még kisebb körökbe rendeződünk. A 3-4-5-6 fős kis körök ezek után párokra bomlanak és a lépést még mindig megtartva elérkezünk az egymással szemben álló két gyermek helyzetéhez. A kialakult párok között páros népi játékok következnek, a párban táncolás, az egymásra figyelés, kontaktusteremtés, alkalmazkodás előkészítése érdekében. (10 p)
- Ezután következik egymás irányítása, vezetgetése egyenletes járással kézfogás nélkül, egy kezes, majd páros kézfogással, párban játszható népi játékok. (10p)
- A tanult népdalok átismétlése után népi gyermekjátékok vezetnek le a foglalkozást (10p).
- Elkészítés a köszönéshez hasonlóan körben kézfogással.

25–32. foglalkozás

Tánc, alkotás, öröm – elmélyítés, a tanultak alkalmazása

A foglalkozások célja az eddig megszerzett ismeretek szintetizálása és alkalmazása, az elmúlt időszak emlékeinek, élményeinek mozgásban történő felidézése mozdulatban és verbálisan. Ennek érdekében minden órán megjelenik az első három szakaszban tanultak alkalmazása, ismétlése, rögzítése, valamint önfelelt táncimprovizáció. Az utolsó órákon a tanult ugrós alapmotívumok egymáshoz kapcsolása és azok variálása már önállóan történik, illetve a motívumok térbeli alkalmazása (helyben, haladással, egymást körül táncolva stb.) szintén egyéni döntés eredménye. A folyamatos motívumismétlés mellett ennek az oktatási szakasznak a táncról elválaszthatatlan, előző alkalmakon megismert és megtanult népi játékok, népdalok felidézése is feladata.

Választott népi játékok: párválasztó körjáték, kedvencekből választhatnak, újra eljátszás.

Táncos mozdulatok és motívumok: többtagú összetett motívumok (például elől keresztlendető bokázással, rugózással és háromugrós motívummal), aszimmetrikus motívumok (például lengető háromugrós motívummal).

Egy alkalom vázlat

- Órakezdő rítus - köszönés körben, kézfogással.
- Körben kézfogás nélkül a boka és a térd bemelegítését is eredményező táncmozdulatokkal kezdődik a foglalkozás. Ilyenek a negyed- és nyolcadértékű térdhajlítás és boka rugózás. A jelenlévő hangszer már az első perctől kíséri a mozgást. (5p)
- Ugrós dallamokra csak olyan motívumokat lehet táncolni, melyekben az ugrás valamilyen fajtája megtalálható. Ezekből szabadon választhat mindenki és természetesen szabadon is variálhatja őket. (5p)
- A kör felbomlik és csoportban, tetszés szerint megválasztott térirányban táncolunk, amelyet a tánc alkotás közben szintén változtathat mindenki. (10p)
- Körben, kézfogás nélküli egyenletes járással és egy már ismert népdal éneklésével vezetjük le az előző intenzív mozgást. (5p)
- Párban állva, zenekísérettel motívum utánzó játék következik, amelynek végén váll-derék fogással csárdáslépést járva térirányokat váltunk és haladunk is a térben. (15p)
- Befejezésül a gyerekek népi gyermekjátékot játszanak. (5p)
- Elköszönés a köszönéshez hasonlóan körben kézfogással.

5. ZÁRÓGONDOLATOK

A kutatásban a zenei tréning (esetünkben a táncművészet alkalmazó néptánc foglalkozás) méréses vizsgálata és összehasonlítása a tanulási képességekre, elsősorban az olvasásra gyakorolt hatás eredményeit rögzíti majd. A foglalkozássorozatot záró neurobiológiai hatásvizsgálat eredményei a néptánc fejlesztő hatásának pontosabb megértését teszik lehetővé. Ezzel párhuzamosan a néptáncpedagógiában is előrelépést jelent a foglalkozássorozat megvalósítása. A táncművészet iskolai adaptálhatóságáról, tanórai alkalmazásának korlátairól és lehetőségeiről lesz pontosabb tudásunk. Terveink szerint a foglalkozássorozat lezárultával annak tapasztalatait szükséges változtatások bemutatásával és elemzésével tesszük közzé. Az éneklés-zenélés, táncos mozgás neurobiológiai mechanizmusainak megértése nyomán a tanulási képességek fejlesztésére alkalmas támogató programok jöhetnek létre.

Irodalomjegyzék

- Csonka-Takács, E., & Havay V. (Eds.). (2011). *A táncművészet mint a szellemi kulturális örökség átörökítésének magyar modellje*. Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre.
- Foltin, J., Karcagi Gy, Neuwirth, A., & Salamon F. (1991). *Játék és tánc az iskolában 1-4. osztály*. Magyar Művelődési Intézet.
- Fügedi, J. (2006). A táncmozgás hatása a mozgáskognitív képesség fejlődésére. *Iskolakultúra*, 16(11), 108–121.
- Jakobson, R. (1969). *Hang – Jel – Vers*. Gondolat Kiadó.
- Lévai, P. (2010) *„Szökkenjünk, ugráljunk...”* Magyar Kultúra Kiadó.
- Lévai, P. (2016) *Három szólóverbunk tanításának módszertana*. Magyar Kultúra Kiadó.

- Lukács, B., & Honbolygó, F. (2021). A zenei transzferhatás kognitív és idegtudományi háttere. In Honbolygó, F., Lukács, B., Asztalos, K. & Maróti, E. (Eds.), *Az aktív zenetanulás két modelljének pszichológiai és idegtudományi hatásvizsgálata*. Támogatott Kutatócsoportok Irodája. https://aktivzenetanulas.hu/wp-content/uploads/2021/03/3aktiv_zene_hatasvizsgalat_kotet_21_0305.pdf
- Martin, Gy. (1964). *Motívumkutatás motívumrendszerezés. A sárközi Duna menti táncok motívumkincse*. Népművelődési Intézet.
- Sándor, I. (2022). A táncos/mozgásos anyanyelv pedagógiai metaforája. In Bolvári-Takács, G. & Sirató, I. (Eds.) *Tánc a változó világban. Új tapasztalatok, új módszerek, új megközelítések* (pp. 142–149). Magyar Táncművészeti Egyetem.
- Sz.Szentpál, M. (Ed). (1959). *Gyermektáncok. Néptáncgyakorlatok, játékok, játékfűzések, néptáncok az úttörő- és az általános iskolai táncszakkörök részére*. Tankönyvkiadó Vállalat.
- Tímár, S. (1999). *Néptáncnyelven*. Püski Kiadó.
- ÚTON - Új Technológiák az Olvasási Nehézségek felismerésében, és a korszerű fejlesztő módszerek kialakításában. <http://uton.ttk.hu>

